

JUS4121 – Rettsøkonomi

Revidert sensorveiledning

Våren 2022

.....

Oppgave 1.

To bedrifter konkurrerer med hverandre og bruker pris snarere enn kvantum. (Dette kalles Bertrand-konkurranse). I et duopol vil pris settes lik grensekostnad og duopolet klarer ikke profitere på markedsmakten sin.

a) Etterspørselen vil være en rett linje fra y-aksen og ned mot høyre (bør starte over 750 kroner). Tilbudet vil være en horisontal linje ved timekostnaden=750 kroner. Likevekten vil være det kvantumet der etterspørselen (marginal betalingsvillighet) er 750 kroner. Konsumentoverskudd er samlet differanse mellom marginal betalingsvillighet og pris dvs. (i dette tilfellet) en trekant til venstre for etterspørselskurven og over prisen på 750 kroner). Produsentoverskuddet er samlet differanse mellom pris og grensekostnad i dette tilfellet med konstant grensekostnad og pris lik grensekostnad blir det ikke noe produsentoverskudd. Vanskelig å se for seg null produsentoverskudd på lang sikt. Grunnen er at produsentoverskuddet bl a skal dekke faste kostnader . (Neppe pensum men likevel: En utvikling kan være at en av bedriftene effektiviserer. Den vi da kunne sette samme pris som før og tjene et overskudd)

b) De vil da opptre som et monopol og sette en pris som er høyere. De ønsker en pris som gir størst mulig produsentoverskudd. De vil forholde seg til til en så kalt "grenseinntektskurve" som er brattere enn etterspørselskurven. Kvantum blir det denne krysser 750 kroner. Prisen settes til det nivået som gir etterspørsel som korresponderer med dette kvantumet.

c) Monopoltilpasningen gir en løsning der produsentene overtar noe av konsumentoverskuddet men samlet overskudd er likefullt mindre. Grunnen er det reduserte kvantumet.

Eksamensseksjonen

Postadr.: Postboks 6706 St. Olavs plass,
0130 Oslo
Kontoradr.: Urbygningen, Karl Johans gate
47, 0162 Oslo

Telefon: 22 85 95 00
Telefaks: 22 85 96 58
postmottak@jus.uio.no
www.jus.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

d) Forventet utlegg for hver til bot er $0.2 \cdot 5 \text{ mill} = 1 \text{ mill}$. Dette er mindre enn 1.5 mill hver tjener pr år. De vil ikke avstå fra å samarbeide.

e) I c tjente de to bedriftene som monopol til sammen 3 mill. De fire vil også oppføre seg som et monopol og vil, hvis de deler likt, få 0.75 mill hver. Gevinsten for hver enkelt av å samarbeide går ned. Samlet gevinst er gitt av den samlede gevinsten .

å vil forventet bot på 1 mill være større enn gevinsten av samarbeid. Skal forventet bot være eksakt lik gevinsten ved samarbeid må boten settes til 3.75 mill.

Oppgave 2

a) Hver bedrift har en individuell marginal rensekostnadskurve som viser hvor mye det koster (mrk=marginal rensekostnad) å redusere utslippet med en enhet nå utslippet er x enheter. For å finne den samlede rensekostnadskurven må disse individuelle mrk legges sammen utenpå hverandre. den laveste marginale rensekostnaden mrk_a finnes som den enheten utslipp som renses billigst blant samtlige bedrifter. Den høyeste mrk_b er den dyreste enheten blant samtlige bedrifter. Den totale mrk-kurven vil starte ved mrk_b ved null utslipp og slutte ved mrk_a (typisk lik 0) ved maks samlet utslipp.

b) Marginal skade viser hvor mye ekstra skade samfunnet opplever hvis utslippet øker med en enhet for hver samlet x.

c) Samlet utslipp bør være slik at marginal skade (gitt i b) er lik samlet marginal rensekostnad (som gitt i a). Enhver endring i utslipp fra dette nivået gir økt kostnad (rensekost+skadekost). Noen bedrifter kan ha en marginal rensekost som selv ved første enhets rensing er større enn marginal skadekostnaden for det mest gunstige utslippsnivået.

d) Et kvotemarked vil gjøre at de som kan rense billigst vil rense mest. Dette skyldes at de som har dyrest rensing vil by opp prisen på kvoter så mye at de som kan rense billig heller velger å rense.

e) Bedriftene med dyr rensing ville sikkert foretrukket større kvoter. Hvis det ikke er mulig vil alle bedriftene være tjent med dette systemet der de kan kjøpe og selge. De som har billig rensing kan selge deler av kvoten sin. De som har dyr rensing vil kunne supplere kvoten sin med kjøpte tilleggskvoter.

Eksamensseksjonen

Postadr.: Postboks 6706 St. Olavs plass,
0130 Oslo

Kontoradr.: Urbygningen, Karl Johans gate
47, 0162 Oslo

Telefon: 22 85 95 00

Telefaks: 22 85 96 58

postmottak@jus.uio.no

www.jus.uio.no

Org.nr.: 971 035 854

f) Kan bruke figuren i a) og sette en horisontal strek for en pris slik at den krysser samlet mrk der utslippet x er halvparten av maksimalt utslipp..

g) Figuren vil vise at utslippsskatt blir lik kvoteprisen. Med skatt er alt dette utlegg for bedriftene med omsettbare kvoter vil alle bedriftene dele denne inntekten.

h) dersom noen bedrifter får slippe ut det de vil må de andre bedriftene slippe ut mer. Kostnaden for samfunnet er at samfunnet går glipp av mulighet til billig rensing.

i) Dersom de fikk kompensasjonen uavhengig av hvor mye de betalte i skatt ville det fungere slik at distriktsbedriftene reduserte sine utslipp inntil det punktet der marginal rensekost var lik skatten. Dersom systemet var slik at de automatisk uansett fikk tilbake halvparten av det de betalte i skatt ville effekten være som om skatten var halvert og problemet i h) ville dukke opp på nytt i moderat form. Rådet ville være : Ja lov bedriftene gjerne et fast beløp, men pass på at de oppfatter at beløpet ikke justeres opp hvis de betaler mye i skatt, dvs slipper ut mye.

Oppgave 3

a) Betegnelsen "kollektivt gode" beskriver egenskaper ved godet. De to egenskapene er at det skal være tilgangen skal være a) ikke-ekskluderbart og at bruken skal være b) ikke-rivaliserende. Det er ikke-rivaliserende innebærer at min bruk ikke står i veien for din bruk. At det er ikke-ekskluderbart innebærer at produsentene ikke kan begrense noens bruk. Et eksempel er et lands grenseforsvar. Et annet er kringasting via FM-båndet. Et tredje er leksikon på nettet. Et fjerde er værvarsel. et femte er fyrlykter langs kysten.

b) At det er ikke-rivaliserende betyr at grensekostnaden er null. Når godet først er produsert (leksikon på nettet) bør alle som har den minste nytte av bruken få tilgang. Det betyr at prisen bør være null og det gjør at ingen private vil tilby godet i ubegrenset omfang. (vil eventuelt sette sperre på bruk og opptre som monopolist). At det er ikke ekskluderbart gjør det uansett vanskelig å ta betalt (men det kan eventuelt løses med konstruerte adgangsbegrensninger).

c) (Dette spørsmålet er i utgangspunktet løstrevet var detaljene i a og b. Men provenyen i en slik stykkskatt kan brukes til å finansiere fyrlykter, så da kan kanskje tapet i d forsvares). En synkende etterspørselskurve og en stigende tilbudskurve i et (frikonkurranse-) marked vil gi en pris der kurvene skjærer hverandre. Prisen kjøperen betaler er den samme som selgeren mottar. En stykkskatt vil gjøre at prisen betalingen selgeren mottar (p-t) er lavere enn det kjøperen betaler (p). det gjør at etterspørsel vil bli lavere og tilbud lavere. det nye kvantumet

Eksamensseksjonen

Postadr.: Postboks 6706 St. Olavs plass,
0130 Oslo
Kontoradr.: Urbygningen, Karl Johans gate
47, 0162 Oslo

Telefon: 22 85 95 00
Telefaks: 22 85 96 58
postmottak@jus.uio.no
www.jus.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

vil være slik at tilbyderne ikke ønsker å selge mer gitt nettopprisen p-t mens kjøperne ikke ønsker å kjøpe mer gitt prisen p.

d) i utgangspunktet (med lineære relasjoner) vil produsent og konsument være to triangler hhv under og over prisen. Til sammen er dette det samfunnsøkonomiske overskuddet. En stykkskatt vil gjøre at kvantum synker. Denne kvantumsreduksjonen gjør at samfunnsøkonomisk overskudd synker. I tillegg vil staten ha skatteinntekter på bekostning av produsent- og konsumentoverskudd. Hvor stor belastningen er for hhv produsent og konsument avhenger av helningene på kurvene. Siden staten får del i overskuddet vil totale samfunnsøkonomiske tap være nødvektstapet (trekanten som blir borte siden marginal betalingsvillighet avviker fra marginal kostnad.)

Dette tapet kan altså kanskje forsvares stilt opp mot muligheten for å finansiere fyrlykter.

Avveininger ved sensur: Oppgaven er omfattende men dekker sentrale temaer så det bør være mulig for alle studenter å svare på alt. I tillegg til å dekke det aller meste vil det være viktig å ha god struktur og høyt presisjonsnivå. Kandidater som behersker stoffet godt vil være i stand til å skille viktig fra uviktig og det vil verdsettes ved sensur.

Halvor Mehlum

Oslo, april 2022

Eksamensseksjonen

Postadr.: Postboks 6706 St. Olavs plass,
0130 Oslo
Kontoradr.: Urbygningen, Karl Johans gate
47, 0162 Oslo

Telefon: 22 85 95 00
Telefaks: 22 85 96 58
postmottak@jus.uio.no
www.jus.uio.no
Org.nr.: 971 035 854